

HECE

ISSN 1301-210X

AYLIK EDEBİYAT DERGİSİ YIL: 17 SAYI: 194 ŞUBAT 2013

ali emre • ali galip yener • atilla
mülayim • celâl fedai • cemal
şakar • dilek kartal • elif nuray
emine batar • ercan yıldırım
fatih mutlu • hasan aycın
hasan şahin aktaş • hüseyin su
ibrahim demirci • ilhan kayhan
kemal gündüzalp • kenan çağan
lütfi bergen • m. fatih kutan
mehmet akdağ • mehmet
öztunç • mehmet sümer

DOSYA: YAZARIN DÜNYA GÖRÜŞÜ

mehmet yıldırım • murat erol
mustafa köneçoğlu • mustafa
muhammed • mustafa şerif
onaran • necati mert • necip
tosun • ömer aksay • öner
buçukçu • rasim özdenören
sümeyye betül • şenol korkut
tarık deniz • turan koç • ümit
zeynep kayabaş • vefa taşdelen
yüksel peker • zeynep arkan

194

İBB ŞEHİR TİYATROLARI'NDA 1'İ YENİ 35 OYUN

HARBIYE MUHSİN ERTUĞRUL SAHNESİ 0212 455 39 19

Vişne Bahçesi
06-07-08-09-10 Şubat 2013
Yazan: Anton Çehov **Çeviren:** Belgi Paksoy
Yöneten: Engin Alkan

Türkiye Kayası
13-14-15-16-17 Şubat 2013
Yazan: Fehime Seven **Yöneten:** Şükrü Türen

Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz (M.) 178. OYUN
20-21-22-23-24 Şubat 2013
Yazan: Aziz Nesin **Müzik:** Timur Selçuk
Yöneten: Y. Kenan Işık

Kabare (Müzikal)
27-28 Şubat / 01-02-03 Mart 2013
Yazan: Joe Masteroff **Çeviren:** Aclan Büyüktürkçüoğlu
Müzik: John Kander **Yöneten:** Yücel Erten

KÂĞITHANE SADABAD SAHNESİ 0212 321 73 95

Ateşli Sabır (Postacı)
06-07-08-09-10 Şubat 2013
Yazan: Antonio Skarmeta
Çeviren: Aziz Çalışlar **Yöneten:** Ragıp Yavuz

İstanbul Efendisi (Müzikli Oyun) 221. OYUN
13-14-15-16-17 Şubat 2013
Yazan: Musahıpzade Celâl **Yöneten:** Engin Alkan

İstanbul Hatırası (Müzikli Oyun)
20-21-22-23-24 Şubat 2013
Yazan-Yöneten: Tank Şerbetçioğlu

Toros Canavarı 121. OYUN
27-28 Şubat / 01-02-03 Mart 2013
Yazan: Aziz Nesin **Yöneten:** Tank Şerbetçioğlu

Pırltılan Bal (Çocuk Oyunu)
09-10-16-17 Şubat 2013
Yazan: Aziz Nesin **Yöneten:** Haşmet Zeybek

Edi'nin Annesi Nerede? (Çocuk Oyunu) YENİ OYUN
23-24 Şubat / 02-03 Mart 2013
Yazan: Pınar Yayıncı - Raşel Meseri
Yöneten: Emre Narci

ÜMRANIYE SAHNESİ 0216 634 26 70

İstanbul Hatırası (Müzikli Oyun) 139. OYUN
06-07-08-09-10 Şubat 2013
Yazan - Yöneten: Tarık Şerbetçioğlu

Kabare (Müzikal) 147. OYUN
13-14-15-16-17 Şubat 2013
Yazan: Joe Masteroff **Çeviren:** Aclan Büyüktürkçüoğlu
Müzik: John Kander **Yöneten:** Yücel Erten

Vişne Bahçesi
20-21-22-23-24 Şubat 2013
Yazan: Anton Çehov **Çeviren:** Belgi Paksoy
Yöneten: Engin Alkan

Şark Dışçısı (Müzikal)
27-28 Şubat / 01-02-03 Mart 2013
Yazan: Hagoop Baronyan **Çeviren:** Boğuş Çalgıcıoğlu
Müzik: Selim Atakan **Yöneten:** Engin Alkan

Ali Baba ve Kırk Haramiler (Çocuk Oyunu)
09-10-16-17 Şubat / 02-03 Mart 2013
Yazan - Yöneten: Can Doğan

Pırltılan Bal (Çocuk Oyunu)
23-24 Şubat 2013
Yazan: Aziz Nesin **Yöneten:** Haşmet Zeybek

FATİH REŞAT NURİ SAHNESİ 0212 526 53 80

Doğum Günü Partisi 142. OYUN
06-07-08-09-10 Şubat 2013
Yazan: Harold Pinter **Çeviren:** Memet Fuat
Yöneten: Yıldırım Şahinler

Yüzleşme 138. OYUN
13-14-15-16-17 Şubat 2013
Yazan: Arslan Kacar **Yöneten:** Ali Karagöz

Perşembenin Hanımları
20-21-22-23-24 Şubat 2013
Yazan: Lohle Bellon **Çeviren:** Mualla Geneş
Yöneten: Engin Gürmen

Büyünün Gözleri
27-28 Şubat / 01-02-03 Mart 2013
Yazan: Mehmet Murat İldan **Yöneten:** Hülya Karakaş

Karagöz Tatlıcı (Çocuk Oyunu)
09-10-16-17-23-24 Şubat / 02-03 Mart 2013
Yazan-Yöneten: Caner Bilginer

KADIKÖY HALDUN TANER SAHNESİ 0216 349 04 63

Sevgili Doktor 118. OYUN
06-07-08-09-10 Şubat 2013
Yazan: Anton Çehov **Uyarlayan:** Neil Simon
Çeviren: Sevgi Sanlı **Yöneten:** Taner Barlas

Büyünün Gözleri
13-14-15-16-17 Şubat 2013
Yazan: Mehmet Murat İldan **Yöneten:** Hülya Karakaş

Mesut İnsanlar Fotoğrafhanesi 100. OYUN
20-21-22-23-24 Şubat 2013
Yazan: Ziya Osman Saba
Yunlaştırılan: Hilmi Zafer Şahin **Yöneten:** Can Doğan

Gönlümdeki Osman Hamdi Bey 115. OYUN
27-28 Şubat / 01-02-03 Mart 2013
Yazan: Gülsün Siren Kınal **Yöneten:** Engin Gürmen

Boncuk (Çocuk Oyunu)
09-10 Şubat / 02-03 Mart 2013
Yazan: Güneş Han **Yöneten:** Sibel Topaloğlu

Çiçek Prenses (Çocuk Oyunu) 111. OYUN
16-17-23-24 Şubat 2013
Yazan: Hasan Erkek **Yöneten:** Ece Okay

GAZİOSMANPAŞA FERİH EGEMEN ÇOCUK TİYATROSU SAHNESİ 0212 578 60 67

Karagöz Balıkcı (Çocuk Oyunu) 169. OYUN
07-08-14-15 Şubat 2013
Yazan: Özgür Atkin-Ceren Hacımuratoğlu
Yöneten: Özgür Atkin

Cambazhane (Çocuk Oyunu) 102. OYUN
09-10 Şubat 2013
Yazan - Yöneten: Seza Güneş

Üç Kardeş ve Muhteşem Kurt (Çocuk Oyunu)
16-17-23-24 Şubat / 02-03 Mart 2013
Yazan-Yöneten: Okan Karaca

Boya Benek (Çocuk Oyunu)
21-22-28 Şubat / 01 Mart 2013
Yazan: Gökçe Okay Delagrangue **Yöneten:** Ece Okay

KÂĞITHANE KÜÇÜK KEMAL ÇOCUK TİYATROSU SAHNESİ 0212 321 73 95

Üç Kardeş ve Muhteşem Kurt (Çocuk Oyunu)
07-08-14-15-21-22-28 Şubat / 01 Mart 2013
Yazan-Yöneten: Okan Karaca

ÜSKÜDAR MUSAHİPZADE CELÂL SAHNESİ 0216 553 03 97

Oyun
06-07-08-09-10 Şubat 2013
Yazan: Samuel Beckett
Çeviren: Levent Mollamustafaoğlu
Yöneten: Şahika Tekand

Meraklısı İçin Öyle Bir Hikâye 196. OYUN
13-14-15-16-17 Şubat 2013
Yazan: Sait Faik Abasıyanık **Uyarlayan:** Savaş Dincel
Yöneten: Ergün Işıklar

Hedda Gabler
20-21-22-23-24 Şubat 2013
Yazan: Henrik Ibsen
Çeviren: Emre Koyuncuoğlu - Başak Erzi
Yöneten: Emre Koyuncuoğlu

Türkiye Kayası
27-28 Şubat / 01-02-03 Mart 2013
Yazan: Fehime Seven **Yöneten:** Şükrü Türen

Üç Kardeş ve Muhteşem Kurt (Çocuk Oyunu)
09-10 Şubat 2013
Yazan-Yöneten: Okan Karaca

Fareli Köyün Kavalcısı (Çocuk Oyunu)
16-17 Şubat / 02-03 Mart 2013
Yazan: Adrian C. Mitchell **Çeviren:** Gülsün Siren Kınal
Yöneten: Cem Karakaya

Karagöz Balıkcı (Çocuk Oyunu)
23-24 Şubat 2013
Yazan: Özgür Atkin - Ceren Hacımuratoğlu
Yöneten: Özgür Atkin

ÜSKÜDAR KEREM YILMAZER SAHNESİ 0216 492 90 84

Arka Bahçe
06-07-08-09-10 Şubat 2013
Yazan: Bilgeus Erenus **Yöneten:** Hüseyin Köroğlu

Mutfak Söyleşileri
13-14-15-16-17 Şubat 2013
Yazan: Vala Thorsdottir
Çeviren: Ayşe Üner **Yöneten:** Yeşim Koçak

Ben Sinema Artisti Olmak İstiyorum 107. OYUN
20-21-22-23-24 Şubat 2013
Yazan: Neil Simon **Çeviren:** Bilge Koloğlu
Yöneten: S. Bora Seçkin

Dar Ayakkabıyla Yaşamak
27-28 Şubat / 01-02-03 Mart 2013
Yazan: Dušan Kovačević
Çeviren: Bilge Ermi
Yöneten: M. Nurullah Tuncer

Boya Benek (Çocuk Oyunu) 103. OYUN
07-08-14-15 Şubat 2013
Yazan: Gökçe Okay Delagrangue **Yöneten:** Ece Okay

Kedi ile Palyaço (Çocuk Oyunu)
09-10-16-17 Şubat / 02-03 Mart 2013
Yazan-Yöneten: Erhan Özçelik

Karagöz Balıkcı (Çocuk Oyunu)
21-22-28 Şubat / 01 Mart 2013
Yazan: Özgür Atkin - Ceren Hacımuratoğlu
Yöneten: Özgür Atkin

Boncuk (Çocuk Oyunu)
23-24 Şubat 2013
Yazan: Güneş Han
Yöneten: Sibel Topaloğlu

(M) Müzikal • OYUN SAATLERİ: Çarşamba: 20.00 Perşembe: 12.00-14.00 (Ç.O) - 20.00 Cuma: 12.00-14.00 (Ç.O) - 20.00 Cumartesi: 12.00 (Ç.O) - 15.30-20.00 Pazar: 12.00 (Ç.O) - 15.30
Şubat biletleri İBB Şehir Tiyatroları gişelerinde ve www.ibst.gov.tr adresinde satışa sunulmuştur.

■ BİLET FİYATLARI: Müzikal Tam Bilet: 14 TL İndirimli Bilet: 10 TL Oyunlar ve Müzikli Oyunlar Tam Bilet: 11 TL İndirimli Bilet: 7,5 TL Çocuk Oyunlar Tam Bilet: 3 TL
■ GİŞE SAATLERİ: Pazar - Pazartesi - Salı: 11.00-18.00 Diğer Günler: 11.00-20.00
■ İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ŞEHİR TİYATROLARI
Genel Sanat Yönetmenliği: 0212 455 39 00 Müdürlük: 0212 455 39 00 Basın ve Halkla İlişkiler: 0212 455 39 34 - 35 www.facebook.com/istanbulbuleshiertyatrosu, twitter.com/sehir_tiyatrosu
Mail: basin.yayin@ibb.gov.tr Toplu Rezervasyon Destek: 0212 455 39 25 Hafta İçi: 08.00-16.30 Online Bilet Satışı: www.ibst.gov.tr
İştime engelli seyircilerimiz için Harbiye Muhsin Ertuğrul Sahnesi'nde oyun metni üst yazı olarak yanılmaktadır.

EDEBİYAT GÜNDEMİ

- Hüseyin Su/*Aidiyet Dikkati* 3
Necip Tosun/*Kendi İpini Çeken Eleştiri* 5
Necati Mert/*Soru ve Cevap* 6
Murat Erol/*Kalem Alışkanlıkları* 7
Yüksel Peker/*"İlhamını Ara Arkadaş!"* 8
Atilla Mülayım/*Edebiyat Dilinin Hassasiyet Sınırları* 9

Hasan Aycın/*Çizgi* 14

- Ömer Aksay/*Olumlu Kanıt* 15
Celâl Fedai/*Bir Genç Şairi Bir Akşam Namazı Vakti*
Süleymaniye Avlusunda Ağrlamak 17
Mustafa Muharrem/*Ol Yaprağın* 20
Kenan Çağan/*Ancien Regime* 22
Zeynep Arkan/*Henüz Bir İsmi Yok Çünkü Mükemmel Olmasın* 24
Kemal Gündüzalp/*Yaşananlardan Kurudu Gözyaşlarım* 26
Mustafa Köneçoğlu/*Sıfır Sorun Yok* 27
Mehmet Yıldırım/*Kırılma Anı* 28

- Celâl Fedai/*Nâzım'dan ve Necip Fazıl'dan Sonrası* 29
Mustafa Köneçoğlu/*Ütopyadan Distopyaya, Rüyadan Kâbusa ya da*
'Sessiz Yığınların Gölgesinde' Şiire Yer Aramak 36
Lütfi Bergen/*Sanatın İnsansızlaşması* 41
Mehmet Öztunç/*Edebiyat ve Gerçeklik Kavramı* 50
Mehmet Sümer/*Arizona Günleri* 55

Şenol Korkut/*Sır* 61

- Dilek Kartal/*Sınıf Tekrarı* 62
Sümeyye Betül/*Güzellik Saygı İster* 64
Elif Nuray/*Unutmak İmandandır* 66
Ümit Zeynep Kayabaş/*Yarın Bittiğinde* 67
Mehmet Akdağ/*Cenin Pozisyonunda* 69
Fatih Mutlu/*Sözün Arşı Aştığıdır* 74
İlhan Kayhan/*Kopuk Zincirlere* 76

DOSYA

YAZARIN DÜNYA GÖRÜŞÜ

- Rasim Özdenören/*Yazar Kendi Dünya Görüşünün Dışına Çıkabilir mi?* 78
Vefa Taşdelen/*Dünya Görüşü ve Sanatçının Konumu* 83
Turan Koç/*Edebiyat ve Dünya Görüşü* 97
Ali Galip Yener/*Yazarın Dünya Görüşü, Edebî Eser ve Ahlâk* 104
İbrahim Demirci/*Sanatçı ve Bağları* 111
Cemal Şakar/*Küp İçindekini Sızdırır* 114

- Ercan Yıldırım/*Ontoloji, Edebiyat ve Dindar Orta Sınıf* 118
Tarık Deniz/*Julia Pardoe'nun Pitoresk İstanbul'u* 126
Mustafa Şerif Onaran/*Şiirin Gizli Tarihi* 130
Öner Buçukçu/*Tandık Bir Film: Uzun Hikâye* 134
Şenol Korkut/*Kadimden Güncele Gönderilen Çığlar: Olağanüstü Şiirler* 142
Murat Erol/*Göçmen Duyuşlar ya da Bir Şairin Kelebek Olarak Portresi* 146
Ali Emre/*Dün Biriktiren* 151

KİTAPLIK

- Emine Batar/*Şair Dediğin* 154
M. Fatih Kutan/*Hurîfat* 155
Hasan Şahin Aktaş/*Pendname-i Attar Şerhi* 156

HECE

AYLIK EDEBİYAT DERGİSİ
ISSN 1301-210X

YIL: 17 SAYI: 194
ŞUBAT 2013
(Her ayın birinde yayımlanır.)

Yayın Türü: Yerel Süreli

Hece Yayıncılık Ltd.Şti. Adına
Sahibi: Ö. Faruk Ergezen

Yazı İşleri Müdürü: İbrahim Çelik

Yayın Yönetmeni: Hüseyin Su

Yönetim Yeri

Konur Sk. No: 39/1
Kızılay/Ankara

İletişim

Tel: (312) 419 69 13 **Fax:** (312) 419 69 14

İnternet Adresi: www.hece.com.tr

e-mail: hece@hece.com.tr

P.K. 79 Yenişehir/Ankara

Dizgi-Düzeltili: Hece

Teknik Hazırlık: Bülent Güler

Kapak: Sarakusta **web:** sarakusta.com

Baskı: Öncü Basımevi **Tel:** 384 31 20
K. Karabekir Cad. Ali Kabakçı İş Hanı No: 85/2
İskitler/ ANKARA

2013 Yılı Abone Bedeli:

Yıllık: 100 TL.

Kurumlar İçin: 220 TL.

Yurt Dışı: 150 Euro

Posta Çeki: 149582

Hece Basın Yayın Ltd. Şti.

Gelen yazılar yayınlansa da yayınlanmasa da geri
verilmez. İlkelerimize uymayan ilânlar alınmaz.

Baskı Tarihi: 31.01.2013

HÜSEYİN SU

AİDİYET DİKKATI

Hayatımızı ve eylemlerimizi anlamlandıran, insanî ve tarihî süreçte etki gücü kazandıran, düne ve yarına bağlayan, hatta varlığını belirginleştiren temel ve varedici unsurun *aidiyet bağı* olduğunu, her zaman gereği kadar dikkate alıp koruyamazsak da şüphesiz biliriz. Bu bağ, hayatımıza ve insan olarak bize bir kimlik ve duruş kazandırır. Bununla anılır ya da anılamayız.

İşte bu bağlamda bir yazarın da yazılarının, şiirlerinin yayımlandığı herhangi bir dergiyle ve elbette kitaplarının yayımlandığı bir yayıneviyle hem yazar kimliğiyle kendisinin hem de eserlerinin paradigması arasında duygu, düşünce, kültür, sanat ve edebiyat açısı ve hassasiyeti itibariyle birtakım bağların, yakınlıkların, bir dünya kurgusunun; en genel anlamda da bir *aidiyet dikkatinin* olması gerekmez mi? Ne yazık ki *artık* bir yazarı ve yazdıklarını *diğerlerinden* ayıran, yazar kimliğini ve yazdıklarını ayırıp belirginleştirebilecek böylesine bir sınır çizgisinden, bütünüyle hayatının yörüngesi olacak bir odak noktasından, *kendisine ait* bir yazı ve düşünce dünyasından söz etmek neredeyse imkânsız hâle geldi: Aidiyet bağı son derece güçlü ve bu anlamda bir geleneği olan düşünce, sanat ve edebiyat dergilerinde yetişen, bu dergilerde düşünce ve yazı terbiyesi alan, bugün de yaşını başını almış çoğu yazar ve şairin bile bir yazı ve düşünce adamı olarak duruşlarına bu açıdan bakıldığında, bir hevesli yazar adayını izlercesine durumun üzüntü verici bir hâl aldığını görüyoruz.

Aidiyet, insanın kendisini hayat, duygu ve düşünce itibariyle *bir yere* ait hissetmesi, nerede olup olamayacağının bilincinde olma hâlidir. Bir *yazar insan*, *düşünür insan* için de en temel seçimlerden birinin bu düşünce ve bilinç eşliğinin

EDEBİYAT
GÜNDEMİ

olması gerektiği değil midir? Sınırlarının sorumluluk bilinciyle çizilip sahiplenildiği ve aynı zamanda bu sınırlar çerçevesinde de reddedildiği düşünce ve yazı alanlarının var olması çok doğal olarak gerekmez mi? Yani kısaca, bir yazarın ve düşünce insanının, hatta yaşadığının bilincinde olan *her insanın*, bir dünya görüşü bağlamının ve kapsam alanının olup olamayacağından söz ediyoruz...

Edebiyat ve düşünce değerlerinin bugün *artık*, 'öyle de olur böyle de, orada da olur burada da...' mantığıyla odaksız, bağsız, hatta sorumsuz, uçları her yönden ve her ilişkiye açık, her yapıya eklenilebilir postmodern bir kazanda eridiği görülüyor. Yalnızca şu ya da bu dergide yazmak ve başka hiçbir dergide yazmamak gibi ufuksuz bir yürek darlığından, hatta bir gazetede kadrolu köşe yazarlığından söz etmediğimi ayrıca belirtmeye gerek görmüyorum: Ancak *kesinlikle* bir entelektüel, düşünsel yazar duruşundan, bilinçli kabulleri ve redleri olan, tok ve namuslu bir aydın tavrından ve kimliğinden söz ediyorum! Düşüncenin ve yazının, herkesle, her yerde, her zaman ve her şartta *birlikte* yapılacak, paylaşılacak ve gerçekleştirilecek bir *eylem/amel* olmadığından söz ediyorum.

Söylemeye çalıştığım bu durum, bir tür *iyi kötü, doğru yanlış, inanan inanmayan...* ayrımı, dikkati ve çağrısı değil elbette. Özellikle yola çıkma, yol arkadaşlığı, bir tür eylem birliği bilinci, dikkati ve *seçim*dir. Bir yazar için aidiyet dikkati, aidiyet sorumluluğu ve aidiyet bağının *olmaması* eğer bilinçle yapılmış bir *seçimse*, bu *seçimi* kendi yazı ve söz tercihim açısından yanlış bulmakla birlikte bunun kınanacak bir durum olduğunu söyleyecek değilim elbette ama benim altını özellikle çizmeye çalıştığım; bir yazarın, şairin, düşünce, sanat ve edebiyat insanının, yazdıkları ve düşündükleriyle kendisini hiçbir yere ait hissedememesi, bir türlü saf

tutamaması, herhangi bir düşünce, sanat ve edebiyat cephesinde yer alamaması ve sonuçta bir *seçim* yapamaması hâlden ibarettir ve üzüntü verici bir durumdur. Arayış saikiyle çıktığı yolda düşünce ve duyarlık denizinin diplerine dalan bir düşünce ve yazı insanının, çoğu seraptan ibaret, küçük ışıkların aldatıcılığına bu kadar kolay kanması, kapılması ve gördüğü her taşın başına çıkararak geleceğinin dilini ve anlamını göreceğini, yakalayacağını sanması, insanın sadece nefsinin değil, sanatın ve edebiyatın iğvasına karşı da çok uyanık olmasını gerektiriyor.

Bu açıdan bakınca edebiyat dünyasında bugün artık trafik ışıklarının bütünüyle rensiz olduğunu görüyoruz. Yine bu nedenle olsa gerek, düşünce ve edebiyatın yazıda, sözde içkin olan ilkeleri ve hassasiyetleri sürekli ihlâl ediliyor. Hiçbir yazar, sürekli kırmızı ışıkta geçtiğinin ve kendisine ait olmayan şeritte yol aldığı farkında bile değil ne yazık ki.

Bir yazının ve şiirin, aynı ayda iki, hatta üç dergiye gönderilmesi, arkadaşının üç ay önce bir dergide yayımladığı bir metni, bir yazarın üç ay sonra başka bir dergiye gönderip bir kez de kendi imzasıyla yayımlatması, aynı ayda hem edebiyat hem de düşünce anlayışları itibarıyla çok farklı üç dört dergide bir imzaya ait ürünlerin yayımlanması *artık* yadırganacak bir yazar davranışı olmaktan çıktı ve velüt yazar tavrı olarak kabul görülür oldu. Bu denli *profesyonel* bir yazarın yazı ve düşünce bağlamını, aidiyetini anlamak mümkün mü? *Artık* bir yazarın ve şairin nerede durduğunu, nereden konuştuğunu bilmek imkânsız hâle geldi: Çünkü hiç fark etmiyor! İlk şiirini, ilk yazısını derginize gönderdiğini söyleyen bir yazar ve şair adayının, aynı ayda iki dergide ve üç internet sitesinde daha yazı ve şiirinin yayımlandığını görünce ne denli büyük ve ünlü bir sanatçıyla karşı karşıya olduğunuzu görüyorsunuz hayretler içerisinde!

Sanal edebiyat âlemindeyse zaten herkes nobele aday büyük bir yazar; hem de ilk yazısı ve ilk şiiriyle. Ne yazık ki sadece kendisi için yazıyor herkes, okuru da hayranı da yine sadece kendisi. Böylece birçok yetenek, silik, kimliksiz, sanal bir imzaya dönüşüyor daha en başta. Bu yolla doğarken gerçekte yok hükmünde kalan yeteneklerin ve edebiyat metinlerinin heba olması, edebiyat ve düşünce adına üzücü değil mi?

NECİP TOSUN

KENDİ İPİNİ ÇEKEN ELEŞTİRİ

Eleştirmen, okur ile yazar arasında bir köprüdür. Okuyucunun, metne ulaşmasını kolaylaştırır, onun atladığı yerleri işaret eder, eserin kapısını aralar. Ama bu olumlu fonksiyonları yerine getirebilmesi için de eleştirmenin pek çok donanımına sahip olması gerekir. Eleştirmenin öncelikle, ciddi bir kültürel birikime, geçmişini yorumlama, geleceği sezebilme öngörüsüne, sanat-kârane bir sezgiye ve bitmek bilmez bir sabra ihtiyacı vardır. Yapı olarak da nefsanî ve kişisel zaaflarından arınmış sağlam bir karaktere sahip olması gerekir. Bu nitelikleri taşıyan eleştirmenlerin elinden çıkan eleştirilerin, mevcut sanat edebiyat ortamına, okura, yazara ciddi katkılarda bulunacağına şüphe yoktur. Değersiz ve kalitesiz olanla olmayana birbirinden ayırt eden okura bir yığın dolambaçlı yoldan önce kılavuzluk eden, sanatçıları besleyen, onların eserlerini gün yüzüne çıkartan eleştirinin önemini tartışmak bile gereksiz.

Ne var ki özellikle günümüzde edebiyat ortamına baktığımızda eleştirinin yukarıda andığımız işlevini önemli ölçüde yerine getirmedeğini görürüz. Çünkü edebiyat odaklı, sadece estetik değerlerin ölçüt olduğu, emeğe yaslı, sansüresiz, nitelikli eleştiri piyasadan çoktan çekildi. Artık eleştiri, “yayınevi pazarlamacılığı”, “çete

savaşları”, “yıldız eleştirmenliği” ve “dost ahbap ilişkileri” çevresinde dönüyor. Eleştiri, okurla yazar arasında bir aracı olmaktan öte bir manipülasyon işlevi görüyor.

Bu olumsuz ortamdan en fazla etkilenenler ise bu dolaşımda yer almayan yazar ve kitaplar olmaktadır. Çünkü sadece itibarlı bir yayınevinden çıkmış diye değerli kitaplar gözü kapalı baş tacı edilip, küçük yayınevlerinden çıkan değerli kitaplar görmezlikten gelinmekte; ideolojik kaygıyla tek gözü kapalı değerlendirmeler yapılmakta; dost ahbap ilişkileri yeni bir eleştiri anlayışı olarak ortaya çıkmaktadır.

Oysa bir eleştirmenin asıl işlevi, risk alarak, gözden kaçmış, gölgede kalmış yazarları gün yüzüne çıkarmaktır. Özellikle işin başındaki genç yazarlara işaret etmektedir. Bir başka deyişle eleştirmenler edebiyat ortamına yazar, şair, sanatçı teklif ederler. Onların asıl işlevi edebiyat dünyasındaki bu haksızlıkları gidermek, bu olumsuzluğa müdahale etmektir. Asla bu olumsuz ortamın bir parçası, figürü olmak değildir. Kuşkusuz anlık, zamansal dönemler hariç, hiçbir “güzelleme eleştirisi” kötü bir kitabı edebiyat dünyasına sokmayı başaramamış, geleceğe aktaramamıştır. Hiçbir “olumsuz eleştiri” de iyi bir kitabı edebiyat dünyasından silememiştir. Ancak yine de kısa bir süre de olsa manipülasyon başarıya ulaşabilmektedir.

Eleştirmenin teklifi bir anlamda onun da başarısıdır. Eleştirmenin niteliği bu teklifinden belli olur. Gün yüzüne çıkardığı her yazar, kitap onun başarısı olacak, kendi vicdanına vereceği olumlu cevap olacaktır. Ama artık eleştiri bunun peşinde değil, olumsuz ortamın bir parçası olmaya razı gözüküyor. Oysa eşitliğin, adaletin sağlanmadığı yerde haksızlık vardır. Bu yüzden edebiyat ortamında yaşanan bu adaletsizliğin en büyük sorumlusu da eleştiri kurumudur. Onun günümüzde etkisinin azalmasındaki nedenlerden biri de gerçek kimliğini, niteliğini yitirmesinden kaynaklanmaktadır.

Çünkü artık güvenirliliğini kaybetmiştir. O da bu olumsuz ortamın bir figürü olmuştur. Güvenirliliğini kaybetmiş bir eleştiriyi kim niye ciddiye alsın ki...

Aslında bu işin bir de vicdani yönü var. İnsan, kimi ideolojik/önyargılı eleştirmenleri okuduğunda, büyük haksızlığı hemen fark ediyor. Ancak bu eleştirmenlerin, var olduklarını bildikleri hâlde birilerini yok saymayı hangi ahlak/vicdan/merhamet çizgisine oturttuklarını ve bu değerlerin kendilerini rahatsız edip etmediğini merak ediyor. Bir gün, gecenin bir vaktinde, evlerindeki kütüphanelerini dolaşırken, elleri, yok saydıkları bu kitaplara dokunduğunda, gözleri o kitaplara yakalandığında, acaba içlerinde bir şeyler kırılmıyor mu? Bir sızı hissetmiyor, yüzleri renkleniyor mu?

Bütün bu nedenlerden dolayı, eleştiride bir ölçüt olarak kullanılan "nesnellik" ve "tarafsızlık" kavramlarının istismara açık olduğu görüldü. Bu kavramları "adalet" ve "ahlak" kavramları ile yer değiştirmek gerekiyor. Çünkü hayatın tüm alanında olduğu gibi "adalet" bir eleştiride tam merkezde olmalı. Böylece hem görmezlikten gelmeyi hem bilerek çarpıtmayı hem de ön yargılı davranmayı "adalet" kriteriyle rahatlıkla tartabiliriz. Öte yandan öznel eleştirinin istismarı olan "şahsiliğin" de böylece önüne geçilebilir.

NECATİ MERT

SORU VE CEVAP

Şimdi size Bora Reis adında bir korsandan söz etsem ve desem ki: Bu korsan "...gür siyah bıyıklı ... derin gözlü, geniş omuzlu bir korsan, bir Türk korsanı." Anadolu. Allah'tan başka kimseden korkusu yok. Ayrıca hakanına da müthiş bağlı. O kadar ki Venedik doju tarafından Türk sultanına armağan olarak gönderilen bir kızı, emanetine, kamarasını orta-

dan bölmeye ayırarak alıyor. Üstelik kız cazibelidir, "ılık bir baygınlıkla" Bora Reis'e de bakmakta, Reis'in içinde de bir şeyler erir gibi olmaktadır. Ne ki ciddiyet asla bozulmaz. Nedeni: "Bora Reis, Hakan'a giden bir armağana fena bir nazarla bakmayı en büyük günah addediyordu."

Uzatmayalım, emanet yerine ulaştırılır. Fakat hikâye bu ya, aradan yıllar geçer, yolları yine kesişir. Kadın Trablus'a sürülmüştür, Bora Reis de götürülecektir. Venedikli, aşkın lisanıhal ile deşil açık açık söyler bu kez. "...senin için ordan kovuldum, benim için... Beni bırakma." der. Ama Bora Reis bu. Kadına ne cevap verir ne de bakar. "Kendi rüzgarını, kendi fırtınasını kendi içinde patlatarak kaç(ar)." Unutur mu kadını? Hayır! Görme isteğine dayanmadığı bir gün Trablus'a döner; kadın ölmüştür, bir ay sonra da kendisi ölü bulunur.

Bu hikâyenin bir Ömer Seyfettin hikâyesi olduğuna iddiaya girecekler çoktur sanırım. "Allah", "din" ve "hakana bağlılık" onun hikâyelerinde baskın olandır çünkü. Kahramanları devlet/padişah/hakan iradesi karşısında canlarından olurlar da gıkları çıkmaz. Nasıl ki Bora Reis de Venedikliden olmuş, bunu sineye çekmiştir.

Bora Reis hikâyesi 1917'de yazılmış. Yazarının, 1950'de yazılmış bir hikâyesi daha var: Düşman. Kahramanı Mehmet adında bir köy çocuğu. Öğrenci. Arkadaşları, Mehmet'i aralarında istemezler. Nedeni öğretmene şöyle anlatılır: "O, bize oyun oynuyor, fenalık ediyor. Yurdu nu sever görünüyor. Oysaki, alçağın biri. Düşmanla birlik olmuş. Dün, köyümüze gelen, yurdun fenalığını isteyen üç adamla beraberdi. Onlara yol gösterdi, bizi de işaret ediyordu." Mehmet, işbirlikçilikle suçlanınca gözleri dolar, arkadaşlarına bakıp "Allahaismarladık! Hoşça kalın, kardeşlerim." der, öğretmenin elini öper ve odadan çıkar.

Fakat bir hafta içinde anlaşılır ki düşmanla işbirliği yapmamıştır Mehmet, öyle görünüp düşmanın 70'ini tuzağa

düşürmüştür. Uyanan düşman, Mehmet'i bulup vursun, bulamazsa köyü kurşuna dizsin için elebaşısını gönderir. Mehmet kahvededir, fırlar, efelenir: "O kadar bağırma, herkesi rahatsız etme, aradığın, benim. Ne yapacaksan yap, köyünden ne istiyorsun?" Derken "köyün yakınından tüfek ve boru sesleri" de gelmeye başlar; elebaşı "deli gibi ol(ur)" tabancasını çeker, Mehmet'i vurur. Kaçmaya çalışır, çalışırken öğretmenin kurşunuyla elebaşı da vurulur. Bir saat geçmez, köye de Türk askerleri girer.

Bu hikâyede de bir "kendinden vazgeçiş" var. Önceki hikâyede padişah/hakan adına vazgeçiliyordu, bunda ise vatan/millet adına vazgeçilmekte. Sanki Bora Reis'i de, Düşman'ı da Ömer Seyfettin yazmış. Değil oysa, bunu söyledim. Peki kimin bu iki hikâye? Sıkı durun: Nâzım Hikmet'in.

Bora Reis'in yazıldığı yıllarda, kürenin ulusdevletler halinde bölünmesi tamamlanmamış henüz. Bu yüzden bu yılların Önce Vatan'da özetlenen bu refleks milliyetçiliğini anlamak kolay. Ama *Düşman* 1950'de yazılıyor. Buna ne demeli? Diyeceksiniz ki: Bu milliyetçilik antiemperyalizm'den beslenen bir milliyetçilik. Yani? Yani solcu. Sosyalist.

Bunu Nâzım Hikmet'ten kalkarak söylüyorsanız, Ömer Seyfettin sizi yalanlar: Ömer Seyfettin -evet- antiemperyalist. Ama solcu değil; hatta sola/sosyalizme düşman.

Yoksa, solu/sosyalizmi, indirgemeci bir tutumla antiemperyalizme eşitlemek mi yanlış?

Sanırım temel soru bu? Cevabının da dikkatli verilmesi lazım.

MURAT EROL

KALEM ALIŞKANLIKLARI

Ters bir giriş mümkündür pekâlâ ama şaşırtma olsun diye değil sadece, dikkati

çekmek için hiç değil, kendimize çizdiğimiz alışkanlıklar dairesinin dışına çıkmak amacıyla farklı bir giriş mümkündür. Ama hayır alışkanlıklara teslim olmuş bir bellek, başlıkta bir nesne ismi varsa bu nesneyi tanımlayarak işe girişebilir. *Kalem alışkanlıkları* gibi bir başlık, ilk cümle olarak kalemin tanımını gerektirebilir. Sonra kalemi kurşun, tükenmez, dolma kalem gibi tasniflere tabi tutarak yazı devam ettirilebilir. Bu mümkünlüğe güzel bir poz verdirtip "işte klasik bir kalem alışkanlığı" denilebilir. Tüm bunların sıralanışı da bilinçaltı alışkanlığı olamaz mı? İhtimaller gözardı edilmemeli. *Şaşırtmak* ve *kışkırtmak*, bu iki kelime önemli. İki taraf olarak kabul edersek yazma eylemini, her iki tarafın çoğu zaman derdi budur. Okur şaşırmak ister; yazar kışkırtmak. Okur şaşırmak ister, bilinçaltını kışkırtılma çabalarına göre dizayn eder. Muhatabının her türlü talebini iyi değerlendiren yazar kışkırtıcı metinleri mahareti oranında çıkarabilir. Okurun beklentisi birçok kalem erbabı için ticarî bir sermaye niteliği arzeder. Bu alışverişe bulaşmayanlarınsa nefsinin günaha çağrısı olarak çınlar durur ruhlarında. Çok satan kitaplar nasıl bu kadar satıyor, sorusunun cevaplarından biri bu olsa gerek.

Okurun muradının nakde tahvili ile bir şekilde bağlantısı kurulabilecek önemli mesele(miz) yazarın kendini fasit bir daireye mahkum etmesidir. İlginçtir belli konularda belli yazım teknikleri ve kurguları tekrar halindedir. Belli şablonlara farklı kişiler kendi cümlelerini yerleştirerek işlerini kotarıyorlar. Şimdi konuyu sistemçi-sistem dışı gibi özel vurgulu bir noktaya taşımak mümkün; sistem içinde ama bunun farkında. Ama geçmek gerekiyor. İşin tükeniş gösteren yüzü: Kalem alışkanlıklarının oluşmasına her ne olursa olsun sebep teşkil eden ve yazarı oraya mahkum eden sığınma, zamanla işi orjinalliğe ram edemeden dolayı kolaydan halletme yolu oluyor.

Kaçamaklar hayatın rutini halini alıyor. Fasit dairesinin içinde gezinip duran yazar, o dairenin özelliklerini ve alışkanlıklarını kendi kimliğine ekliyor hatta bunları kimlik edinebiliyor. Kolaycılık ilkel bir reflekstir, ancak son tahlilde bilince sinen, eylemlerin şeklini ve yönünü tayin eden önemli bir organ halini alır.

Bütün bunlar, yani okurun beklentileri, bu beklentilere saldıran yazarın kendine fasit bir daire çizmesi, bir yana, ortada bambaşka bir mesele var konuyla alakalı: Verili düşünce yapılarının dönüşme biçimlerini etkilediği ve insanlar için kimi durumda bir sınır olabileceği gerçeği. Bize sınırların dışına çıkmayın, diye bir kural dayatılmadığı halde sınırların içine mahkumuz. Sınırların içinde mahkum olurken yaptığımızın farkında da değiliz: Sanki birileri kuralın bu olduğunu söylemiş. Oysa bize kural koyan yok, kural koyan olmadığına göre kural da yok. Kendimizi sınırlayan kuralları biz koyuyoruz, tıkanmanın eşiğinde sürünüyoruz. Hareket alanımız daralıyor zamanla. Verili dar alan refleksi. Bu refleks hayatın her alanında doğması muhtemel bir vakıa. Ne yapmalı? Alışkanlıkların tespiti, buna neden olan durumlar, alışkanlık dairesinin keşfi... Aslında bu kadar karmaşık olmamalı cevap.

Kemikleşmiş bir zihniyet var. Sadece yazıda değil, konuşmadan düşünmeye, oradan hayatın her alanını sirayet etmiş bir yapı. Kendi kendini tekrar edip kalemelerini kısırlaştırın şairler ve yazarlardan, korkularını kendilerine kalkan eden siyasilere, şehirdeki entellerden köylerdeki *cahillere* kadar uzanan monoton bir tükeniş. Yaygın okumuş kanaatinin aksine köylülerin daha şanslı olduklarını düşünüyorum. Gerçi son dönemde enformasyon etkisinden uzak olma durumu da azaldı. Geleneğin ham şekillerini buralarda görmek ve bulmak mümkün. Şehir hayatı etkiye açık bir halde yaşamak demek-

tir. Etkiye açık olmak kadar değişime de açık olmak anlamı taşır. İletişim organlarının çeşitlenmesi, okumanın sadece kitap ve gazete üzerinden olmayı farklı teknolojik imkanlar üzerinden yapılması bir süreci getiriyor. Okumanın yolu ve yöntemi kadar okuma biçimleri de karmaşıklaşıyor. Hemen bir alışkanlığı daha devreye sokabiliriz. Nietzsche; "*Okumak başka ağzılara kulak vermekten başka nedir ki?*" diyor. Okumak etkiye açık olmak demek. Yine de okuyarak etkiyi aşacağız.

Beklediğimiz yazarlar, gazetelerde, dergilerde, tam da beklediğimiz gibi karşımıza çıkıyorlar. Şaşırmıyoruz. Yenilik arayışları bile kısır döngü değirmeninin mahsûlü. Küçük oyunlar, dil gösterileri, sertlikler, mutluluklar, küçük huzurlar, bilmişlikler... her şey beklenildiği gibi. Değişen bir şey yok!..

YÜKSEL PEKER

"İLHAMINI ARA ARKADAŞ!"

"İlhamını ara arkadaş!"

Kalktım yatağımdan. Öyle içten, öyle derinden geldi ki bu çağrı! Işığı yaktım. Ara! Masa lambasının ışığında. Kâğıtta, kalemde. Gece sessizliğinde. Yeni doğan bebek sesinde. Ara! Evet, aramak zorundayız. Oturup ilham beklemekle kaybedecek zamanımız yok. İlham beklemekte bizleri. Yalnız şafak ve alacakaranlıklarda değil. Ne de yalnızca masmavi, kıvıltısız bir denizin bulutsuz bir gökyüzü altında uçsuz bucaksız uzanışında. İlham içimizde. Günlük koşuşturmacaların tam orta yerinde. Ekmek derdinin hamurunda. Sıla özleminde. Gitgide küçülen dünyada gitgide daralan göğüs kafeslerimizde.

"İlhamını ara arkadaş!" Dönüp dönüp okuduğum bölüm *Çağ ve İlham*'da. Niçin dışarıda arıyoruz ilhamı? İlham, yağmurun ve rüzgârın içimizde yankısını bulu-

şunda. Dün Irak'ta, bugün Bosna-Hersek'te, Somali'de suçsuz ve günahsız can veren çocukların gözlerinde. O gözlere baktıkça içi gizli gizli kanayan yüreklerde.

"İlhamını ara arkadaş!" Bir savaş. Ara sıra kesilse de sistematik olarak sürekli devam eden katliamları böyle çaresizce izlerken, ilhamını aramak ta bir savaş!

"İlhamını ara arkadaş!" Seni bundan alıkoyan ne? Ayağına zincir mi vuruldu, bir adım atacak halde değilsin! Nedir oyalayan bizleri, yapılan bunca tuhatlar edebiyat ve sanat adına, atılan iftiralar politika adına! Bir yanda laf, bir yanda eser! Meydan ortadayken, açılmış ilham kapılarından geçmek varken, sokak aralarında oyalanmak neden? Küçük kasabalarda kapı önlerinde oturmuş, mahallede olup bitenlerin dedikodusunu yapanlara benzemek niye? Gelmiş geçmiş ve yaşayan büyükleri hep "onlar artık aşılmıştır" diyerek güya küçümseyen kibir heykellerine aldanmak niye? Yalnızca maddi ve siyasi güce sahip olmakla kudrete de sahip olduklarını sananlara kanıp varolan gücümüzü böyle boşa israf etmek niye?

"İlhamını ara arkadaş!" O ilham, seni meydana ulaştırdığında ne çok alan göreceksin! Gücünü küçümseme, elbet sana da düşecektir bir iş bir alanda. İçindeki ilham bulacaktır böylece meydanda karşılığını. Yeni ilhamlar, yeni ilhamlar. *Diriliş*'te örneği verildiği gibi. Velinin "Ben bir ulu şara vardım / O şarı yapılır buldum / Ben dahi bile yapıldım / Taş u toprak arasında" dediği gibi.

"İlhamını ara arkadaş!" Bu ses öyle içten, öyle derin! "Bütün yokluk mu her yer / Bari "yok" der bir sada yok mu?" deyip araya giriyor Âkif. Meydana çağırın o güçlü sese hep sessizlikle verilen yanıtlardan duyduğu üzüntüsünü ve öfkesini belirtircesine. Sesler çoğalıyor gece. "Kalk! Uyuyacak dinlenecek gün değil!" İkbâl'in sesi miydi? Ve her şairden bir dize şöyle deşip geçiyor kalbimin bir

köşesine. Tanrım, ne Yücesin! Şükür ki ilhamını esirgemediğin o kutsal insanlar var eserleriyle. Hangi birini açsam Sana açılan bir yol! Hangi birini açsam Kitabından düşmüş bir ışık!

"İlhamını ara arkadaş!" Bu ses, ilhamın ta kendisi!...

ATILLA MÜLAYİM

EDEBİYAT DİLİNİN HASSASİYET SINIRLARI

Edebiyat-ı Cedide dergisi modern edebiyatın Türkiye'de yerleşmesinde çok büyük katkı sağlarken, seküler hayatın meşrulaşmasında çok etkili oldu. Bu yüzden klasik edebiyattan, edebiyatçılardan çok büyük tepkiler aldı. Bu tepkiler o kadar fazlaydı ki büyük çoğunluğu belli bir düzeyi tutturamıyordu. Tefik Fikret gibi bir şairi bırakın Halit Ziya gibi ülkemizde romanın babası sayılan isimler bile basit mukavemetlerden öteye geçemiyor, arkadaşlarını kollarken abartılardan kaçamıyordu. Dergi yazıhanesine gelmediği, yazarların dizinin dibine oturmadığı müddetçe iyi bir yazar kumaşu bile olsa kolay kolay kimse edebiyat dünyasında yer bulamıyordu. Bugün dergilerin durumu neyse geçmişte de aşağı yukarı aynıydı. Sadece derginin atmosferini soylamak, yazarlarla kişisel ilişkiler kurmak isim yapma, dergide görünme için yeterli olabiliyordu. Fikir, hassasiyet ve estetik çoğunca arka planda kalabiliyordu. Fikirlerden çok arkadaş ilişkilerinin ön plana çıktığı bir yapı kuruluyordu. Bu, zamanla dergicilik geleneği olarak tevarüs etti. Eş dost ilişkisi, siyasette gördüğümüz ve anlam veremediğimiz bir durumdu. Edebiyatda da aynısını gördük.

* * *

Dergi, benzer kaygıları yaşayan kişilerin belirli bir kadroyla meseleleri konuşmaları, yazmaları demektir. Dergi ortamı

edebiyatın, düşüncenin ve siyasetin sorunlarına yazarların öneriler getirmelerini sağlar. *Genç Kalemler* Türkçülükle temayüz etmenin ötesinde, yerleşik dil anlayışının kökten çözülmesi gerektiğini düşünen gençleri bir araya getirmişti. *Dergâh* Türkiye'nin ve Türkçe'nin Asya bozkırlarına geri çekilmesine karşı Yahya Kemal'den gelen tepkiyi dile getirmekteydi.

Hegel gazeteler için *modern insanın sahabah ibadetidir*, der. Dergilerse modern zamanın ruhunun takip edildiği, nabzının attığı yerdir. *Meselesi* olan dergiler sadece zamanın ruhundan beslenmez, tarihin ve milletin ruhunu da mezcettikleri için çağına ve geleceğine yönelik yargılarda, öngörülerde bulunur, kültürel ve estetik katkı sağlar. Ait olduğu milletin ve dünya görüşünün savunusunu yapan, epistemolojik katkı sağlayan dergiler gelecekte de varolur. Dergiler yazarları öne çıkarır, fikirlerinin ve edebi kişiliğinin tanınmasını sağlar. Bu açıdan *deneme* alanıdır. Bu *deneme* alanında kendini geliştiremeyip, *sahici metinler* üretmeyen yazarların piyasa şartlarına uyup gerçek sorunlardan kaçarak edebiyat ve fikir hayatımıza katkı sağlayan metinler üretmek yerine, zamanın ruhu gerektirer eserler vermesine yol açmıştır. Niteliğin egemenliği, yerini zamanla *piyasa* şartlarına ve *çetelere* bırakmıştır.

* * *

Edebiyat kavramına postmodern temayüller girdikçe sorumluluk kavramı da yara alıyor. Bireysel özgürlükle özne olma sancılarının bir arada toplanması, postmodern edebiyatın herkese hitabeden metinler yazılmasına yol açtığı, kutsalların rahatlıkla deforme edilebildiği söylenebilir. Artık herkes geçmişini *piyasaya* sunduğu oranda *itibar görüyor*. Piyasa şartlarına uygun şekilde diyazn ettiği müddetçe.

Yeni bir dergi yeni heyecan demektir. Her dergi bir şekilde kendini edebiyatın ve düşüncenin merkezine yerleştirir. Olabildiğince edebiyat kamusunu kapsayacak genişlikte ve derinlikte oldu-

ğu iddiasıyla çıkar. Belirli bir fikri mihver alır. Günümüzde edebiyatın ve fikrin marjinal kalma tehlikesi, dergi yayıncılığında da görülmekte, internetin açtığı alan karşısında varlık alanını muhkem tutmak için çabalayan dergiler kadro genişliğiyle kendi varlıklarını da yaygınlaştırmaya çalışmaktadır. Bazı dergiler sınırlı, çekirdek kadrosuyla bildiği yolda devam ederken bazıları da vasıflı vasıfsız rutin üretim yapan yazarları bünyesine katarak sürekli *büyümeye* ya da bulunduğu yeri korumaya çalışıyor.

* * *

Türkiye'de edebiyat, teknik ve tematik yeniliklerle değil, spekülasyonlar ve yapay tartışmalarla gündemde kalmaya çalışıyor. Bu da nitelikli metin üretiminin değil, magazin dergiciliğinin önünün açıldığını gösteriyor. Magazinelliğin hayatımızın her alanına sirayet etmesi, yazı ve düşünce hayatının işgal edilmesi gelecekte *yazı öldü* hükmüne sebep olabilir.

Dergilerde belirli bir *görüüş* etrafında toplanma kaygısı değil, gelecek kaygısı öne çıktı. Belirli hesaplarla dergiye katılanlar, dergileri bir atlama tahtası olarak kullanır ve hesabın görülmesiyle dergilerle yolları ayrılır oldu. Öykü ve şiir, edebiyat dergilerinde etkili iki tür. Şiir ve öyküde İslami hassasiyeti olan yazarlar ve dergiler, önemli bir atılım içinde. Ama müslüman yazar düşüncesini olabildiğince gizlemeye çalışılıyor. Modern teknikle evrensel boyut ve iktidarın takdiri alınabilir zannına kapılıyor. Müslümanlar, imkanlarının artmasına rağmen kendi aidiyetlerini düşünmeden, seküler bir dille yazıp konuşuyor.

Heidegger'in *Hakikat* kavramını gerçeklikle örtüşme olarak kullanmadığını biliyoruz. Ama *gerçek* ve dış dünya içimize işliyor. Yeteri kadar pay alıyoruz bundan. Yapmamız gereken gerçekliğin hizmetinde olmak mı, yapılması gerekenin yanında yer almak mı? Yazıyı piyasaya

sürülecek meta görenlerle nitelikten yana olanlar arasındaki mücadele sürecektir.

* * *

Edebiyat her şeyi söylemeye ya da yapmaya müsait bir alan açar mı bize? Özgürlük şalından tutup her şeyi söylemek mümkün mü? Yoksa varlığımızın anlamını söz ve yazıyla korumak mı gerekir? Bizim söz için aslanan hassasiyetlerin korunması değil mi? Sanat için her söz söylenebilir mi? Bu sorular, bu yazının yayımlandığı *Hece* dahil bütün dergilerimiz için sorulabilir. Örneğin, *Allah çapkındır* ifadesi bir Müslüman için ne ifade eder? *İtibar* dergisinde yayımlanan bir şiirde bu ifadenin şiirin ilk anlamı dışında bir anlamı da yok.

benim eşe duyduğum aşkta mecaz yoktur başımda yürüyen işaret değil has şaraptır dizeleriyle birlikte düşünüldüğünde şairin bu ifadeyi bir esriklilik anında yazdığını söylemek de pek akla yatkın gelmiyor.

Şiir üzerine düşünmenin, konuşmanın ya da yazmanın dışında bir Müslüman olarak herkesin üzerinde titrediği bir hassasiyetten bahsedilmesi gerekir. Müslümanların yazdığı ve takip ettiği bir dergide bu tür ibareler kolaylıkla yer alabilir mi? Türkiye’de edebiyatın ve düşüncenin belli bir istikamet kazanması için Müslüman hassasiyetinin dergiye bütünüyle sırayet etmesi gerekmez mi? Belli isimlerin ürünlerinin kalitesine ve dikkatine, dergi politikasına uymadığına bakılması gerekmiyor mu? Kötü şiir, öykü ve edebiyattan herkes muzdarip. Fakat hâlâ bu tür ürünler dergilerde yer bulabiliyor.

Peki, entelektüel bakımdan istenen katkıyı dergiler ve edebiyat sağlayabiliyor mu?

Bu tür soruların cevaplarını sadece *İtibar* dergisinden beklemek yanıltıcı olur. Yeni bir edebiyat dergisinden edebiyatta bazı öncü ve yeni atılımlar beklemek okurun hakkı. Dergi bu yüzden çıkar. Belli hassasiyetlerin korunması beklenen dergide tek şiir bu değil elbette.

İlk sayısında *Allahın çapkın* olduğunu gördüğümüz derginin son sayısında *Alla-*

hın hizmetçi olduğunu öğreniyoruz. Bu ifadeler, Türk edebiyatının tarihi mirasına, İslami anlayışına ve duyarlığına ne kadar uygun? Söylediklerim bir hassasiyetin ifadesinden ve aidiyet bağlarından ibarettir.

TYB ÖDÜLLERİ

Türkiye Yazarlar Birliği’nin (TYB) “2012 yılı Yazar, Fikir Adamı ve Sanatçıları Ödülleri”ne değer bulunanlar açıklandı. TYB Genel Başkanı İbrahim Ulvi Yavuz, birlik merkezinde düzenlediği basın toplantısında ödül kazananları açıkladı. Buna göre, Akif Hasan Kaya “Islak Kibritler” kitabıyla hikaye dalında; Mustafa Aydoğan “Bugün Konuştuklarımız” eseriyle şiir dalında; Işık Yanar, “Taşra Şairi” kitabıyla romanda; Necmettin Evcı “Yaşamak Öldürür Beni” kitabıyla deneme dalında; Fırat Mollaer “Çağdaş Üç Tarz-ı Siyaset Üzerine eleştiri Yazıları” eseriyle fikir dalında; Turgay Anar “Mekandan Taşan Edebiyat” adlı kitabıyla araştırma dalında; Lütfi Bergen “Edebi Metinde Din-İktisat” ile edebi tenkit dalında; Gökhan Akcura “Cumhuriyet Döneminde Türkiye Matbaacılık Tarihi” kitabıyla incelemede; Tosun Bekir Bayraktaroğlu “Amerika’da Bir Türk Şeyh Tosun’un Hatıratı” kitabıyla hatırat dalında; İbrahim Demirci “Dillerin Dili” eseriyle dil dalında; Ahmet Kuş “Dünya Mevlevihanelerine Yolculuk” kitabıyla gezi dalında; Ayşe Aksu-Cyrus Hamlin “Robert Kolej Uğrunda Bir Ömür” kitabıyla tercümede; Mehmet Salih Erkek “Bir Meşrutiyet Aydını Ethem Nejat (1887-1921)” kitabıyla biyografide; Yahya Düzenli “Ol Şehri Yıkılır Gördüm” eseriyle şehir kitapları dalında; Hasan Latif Sarıyüce “Türk Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Ansiklopedisi (1-2)” eseriyle çocuk edebiyatı dalında ödüle layık görüldü. BüyüyenAy Yayınları özel yayıncılıkta ödülü layık görülürken, diğer ödüllerden üstün hizmet ödülünde ise Hüsrev Hate-

mi, Mehmet Niyazi Özdemir ve Teoman Durallı ödüle layık görüldü.

ESKADER ÖDÜLLERİ

Edebiyat Sanat ve Kültür Araştırmaları Derneği'nin (Eskader) yılın sanat ödülleri açıklandı. Dergi dalında dergimiz *Hece* dergisi ödüle layık görüldü. Buna göre ödüllerden dikkat çekenler şunlar oldu: Araştırma dalında Mekândan Taşan Edebiyat, Turgay Anar (Kapı Yayınları), Biyografi dalında Deli Rüzgâr Osman Yüksel Serdengeçti - Cemal Kurnaz (Kurgan Edebiyat Yayınları), Çocuk Edebiyatı dalında Çocuk Edebiyatı Ansiklopedisi, Hasan Lâtif Sarıyüce (Nar Yayıncılık), Deneme dalında Sonrası Şimendifer, Mehmet Aycı (Okur Kitaplığı), Dil dalında Türkçenin Dil Bilgisi, Günay Karaağaç (Akçağ Yayınları), Düşünce dalında Mukaddimeden Muahhireye, Mehmet Hişyar Korkusuz (Bilge Kültür Sanat), Hikâye dalında Mürekkep, Cemal Şakar (Metaformoz Yayıncılık), Kitap Yayıncılığı dalında Şule Yayınları, Roman dalında Erlik, Metin Savaş (Ötügen Neşriyat), Şiir dalında Tuna'yla Hasbıhal, Memduh Cumhur (İstanbul Fetih Cemiyeti Yayınları), Tarih dalında Kısa Türkiye Tarihi, Kemal Karpaz (Timaş Yayınları) ödül kazandı. Üstün Hizmet Ödülleri ise Yusuf Ömürlü, Mehmet Genç, Mustafa Tatçı'ya, Özel Ödül ise Semavi Eyice'ye verildi.

MEHMET AKİF ERSOY ÜSTÜN HİZMET ÖDÜLÜ

Bağcılar Belediyesi'nin ilkinin bu yıl düzenlediği Mehmet Akif Ersoy Üstün Hizmet Ödülü'nün sahibi Akif üzerine araştırmaları ile tanınan Araştırmacı-Yazar M. Ertuğrul Düzdağ'a verildi. Düzdağ'a ödülünü Millî Eğitim Bakanı Ömer Dinçer verdi.

2012 EDEBİYAT MEVSİMİ ÖZEL ÖDÜLLERİ

Türkiye Yazarlar Birliği (TYB) İstanbul Şubesi ile İBB Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı tarafından ortaklaşa düzenlenen 4. İstanbul Edebiyat Mevsimi kapsamında verilen "Türk Tasavvuf Kültürüne Hizmet Ödülleri" sahiplerini buldu. "Türk Tasavvuf Kültürüne Hizmet Ödülleri"ne layık görülen isimler Mustafa Tahralı, Süleyman Uludağ, Mustafa Kara, Ömer Tuğrul İnançer'e ödülleri takdim edildi.

T.S. ELİOT ÖDÜLÜ

İngiltere ve İrlanda'da her yıl yayımlanan en iyi şiir seçkisine verilen TS Eliot Ödülü bu yıl "Stag's Leap" ile Amerikalı şair Sharon Olds'a gitti. Olds'un şiir dizisi boşanmanın hüznü ile yavaş, acılı iyileşme sürecini anlatıyor. Ödül, İngiltere'deki Şiir Kitapları Derneği'nce yönetiliyor ve TS Eliot vakfı ve yatırım yönetim şirketi Aurum tarafından destekleniyor.

NECATİGİL ONUR ÖDÜLÜ HİLMİ YAVUZ'A VERİLDİ

Kabataş Erkek Lisesi mezunlarından topluma örnek olmuş kişileri taltif etmek amacıyla Kabataşlılar Derneği Yönetim Kurulu tarafından 2003 yılından bu yana verilen 'Behçet Necatigil Edebiyat Onur Ödülü' bu yıl Hilmi Yavuz'a verilecek.

Kurul tarafından ödülün, "toplumun edebiyat ile kucaklaşması için ortaya koyduğu çaba, eserleriyle edebiyat hayatımıza katkıları ve edebiyata adanmış basiretli tutumu" gerekçesiyle Yavuz'a verildiği açıklandı. Yavuz'a ödülü, Feriye Kültür Merkezi Hamdi Sever Salonu'nda 23 Ocak saat 12.15'te yapılacak törenle verilecek.

2013 PİRİ REİS YILI İLAN EDİLDİ

Son yıllarda önemli isimler adına, faaliyet yılı olarak belli dönemler belirleni-

yor ve ilan ediliyor. Bunların ne derece etkili olduğu, nasıl idrak edildiği konusunda somut gelişmelerle ne yazık ki karşılaşma zor oluyor. Bu çalışmalardan elde edilen birikimlerin kültür, sanat, edebiyat, üniversite çevreleri üzerinden kamuoyu ile paylaşılması önem arz ediyor. Büyük denizci Piri Reis'in de, 2013 yılında Türkiye'de ve dünyada tanıtılması için pek çok etkinlik gerçekleştirilecek planlanıyor. Denizci, coğrafyacı, kartograf olan Piri Reis'in günümüze gelen üç eserinden birincisi 1513 tarihli Dünya Haritası. 6 parçadan oluşan haritanın sadece bir parçası elde bulunuyor. Haritanın asıl büyük kısmı ise kayıp durumda. Buna rağmen, haritanın elde bulunan kısmı bile Büyük Keşifler Çağı'na dair çok önemli bir belge özelliği taşıyor. Piri Reis'in günümüze gelen ikinci eseri ise Dünyanın ve Akdeniz'in ilk Seyir Hidrografi, ilk ekonomik ve sosyal kitabı, ilk deniz atlası gibi özellikleri olan, daha çok Kitab-ı Bahriye olarak bilinen Bahriye adlı eseri. Piri Reis'in günümüze gelen üçüncü eseri ise İstanbul ile Amerika kıtası arasındaki alanı içeren Bölgesel Haritası. Bu haritanın da tamamı değil, Amerika Kıtası'nın orta ve Kuzey Bölümünü içeren dörtte birlik parçası günümüze kadar gelebilmiş durumda. Buna rağmen eldeki parça bile keşifler tarihi için olduğu kadar, kartografya tarihi içinde önemli bir eser ve bilim çevrelerince 'haritacılık şaheseri' olarak değerlendiriliyor.

METİN KAÇAN HAYATINI KAYBETTİ

Romancı Metin Kaçan 6 Ocak günü hayatını kaybetti. 1961'de Kayseri'de doğan Kaçan, lise öğrenimini yarıda bırakarak mizah dergilerinde yazılar yazmaya başladı. İlk yazısı 1985 yılında Gırgır Dergisinde yayınlandı. Daha sonra 'Ağır Roman' piyasaya çıktı ve senaryolaştırılarak, filme alındı. Ardından tiner kullanan

sokak çocuklarının yaşamının anlatıldığı 'İstedikleri Yere Gidenler' isimli kitabı Kemal Aratan'la birlikte hazırladı. Ağır Roman 2003 yılında Fındık Sekiz 2008 yılında Almanca'ya çevrildi. Fransızca'ya çevrilen Ağır Roman 2012 yılında Acdes Sud Yayınevi tarafından yayımlandı. Geride çok sayıda kitap bıraktı.

İSMET KÜR VEFAT ETTİ

Ünlü yazar Pınar Kür'ün annesi, öğretmen ve yazar İsmet Kür, hayatını kaybetti. İsmet Kür'ün ölüm nedeninin "yaşlılık" olduğu açıklandı. 29 Eylül 1916'da, İstanbul'da doğan İsmet Kür, öğretmenliğin yanı sıra inceleme, araştırma, öykü, şiir, roman, anı türlerinde kitaplar, radyo oyunları ve tiyatro oyunları yazdı. Kür, Şair ve yazar Halide Nusret Zorlutuna'nın kardeşiydi.

MEVLÜT GÜNGÖR VEFAT ETTİ

İlahiyat profesörü Mevlüt Güngör Hoca 23 Ocak günü vefat etti. 1949 yılında Karabük Eflani'de doğan Güngör, İstanbul İmam Hatip Okulu'dan 1970 yılında, Bağdat Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İlahiyat Bölümü'nden 1974 yılında mezun oldu. Daha sonra lisansüstü eğitim için Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ne kaydoldu. Prof. Dr. Süleyman Ateş'e asistan oldu. 1981 Yılında aynı üniversitede doktor oldu. 1984'de Suudi Arabistan İmam Muhammed b.Suud Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde Yardımcı Doçent oldu. Bir yıl sonra 1985 yılında aynı ünvanla Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ne atandı. 1988 yılında doçent, 1996 yılında ise Profesör oldu. 2006 yılında İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tefsir Anabilim Dalı profesörü olarak atandı ve bu anabilim dalının başkanlığı görevine getirildi. Özellikle tefsir alanında araştırmalar yaptı, bu alanda kitaplar yayınladı.

HASAN AYCIN

ÖMER AKSAY**OLUMLU KANIT**

sokaklara döşeniyor namaz
sokak çocukları tarafından
bunlarsa ilmihal okuyan hayat kadınları
yapımcılarını öldürüp çöpe yolladıktan sonra
hayatla yeniden yüzleşen, cüretkâr.

gözyaşları gibi dökülüyor gece
boğaz köprüsünün ışıltılı payetleri
iş adamından dul kalmış muhterem
bir kadının muhteşem yastığına
heyhat, ben o kadının israf ettiği gözyaşlarının
bankınotlardan başka hiçbir mendille
silinemediğine şahit oldum, hem de sahte.

evet
zihnim sokaklara kazınan bir güç kaynağıdır
lâkin hayır yorgunum
bitkisel sefalet
bunu ben dedim
hem de sel takı tasarımı kullanarak ben
yoksul ve ümitsizim
bitkisel sefaleti tahsil ettim tahsil hayatım boyunca
ki elest bezminde nefes verip nefes alıp
merhametine sarındığım ayazmalardan
yola çıkıp koyulacak kadar yorgun, bitkin, sefil
ben dedim, aslım türkmense ateşim nebâtî
benefşeyi menekşeye neden-siz
bilmem ben hep yeğlerim
âteşîn bir yapım var, lâkin su burcundanım hem
selin vurmadığı yerleri de bilirim, akrebim.